

Parintele Dumitru Staniloae - Despre Sfanta Liturghie

(dialog cu părintele arhimandrit Ioanichie Bălan)

Parintele Ioanichie Balan: Care este definitia cea mai cuprinzatoare a Sfintei liturghii?

Parintele Dumitru Staniloae: Definitia cea mai cuprinzatoare a Sfintei Liturghii este ca ea este continuarea principala a lucrării lui Hristos in orice timp. Ea ni-L face prezent si ni-L comunica real pe Hristos, in starea permanenta de jertfa si de inviere, ca sa ne insusim si noi puterea de jertfa opusa egoismului si placerilor trecatoare, si sa intarim in sufletul nostru puterea viitoarei invieri pentru vesnica fericire a unirii iubitoare cu Hristos si cu semenii.

- In ce masura Sfanta Liturghie este jertfa nesingeroasa a lui Hristos?

- In Sfanta Liturghie are loc prefacerea darurilor noastre de paine si vin in Trupul si Sangele lui Hristos, in starea de jertfa in care s-au transpus ele pe Golgota. Amintirea lui Hristos, starea Sa de jertfa de pe Golgota e asa de accentuata, si El ramane asa de mult in simtirea ei, ca stare de suprema daruire Tatalui, din compatimire si iubire fata de oameni si din vointa de a birui prin ea moartea noastra, incat o traieste neincetat in eficienta ei, dar fara ca ea sa fie o continua varsare a sangelui Sau. In Sfanta Liturghie El preface fundamentul ontologic al painii si vinului in Trupul si Sangele Sau, traite in starea permanenta de jertfa, prin chemarea Duhului Sfant de catre preot, insotita de rugaciunea credinciosilor. Simtirea de catre Hristos a starii de jertfa pentru noi, il tine in gradul cel mai apropiat de noi si gata de a ni Se comunica sub chipul painii si vinului ori de cate ori il chemam prin preot sa faca aceasta.

- De ce se numeste Sfanta Liturghie si Euharistie? Cand anume si cum multumim lui Dumnezeu in timpul Sfintei Liturghii?

- Sfanta Liturghie e toata o pregatire a credinciosilor prin rugaciunile preotului si ale lor, pentru momentele prefacerii darurilor lor de paine si vin in Trupul si Sangele lui Hristos, si ale impartasirii de ele. Aceste doua evenimente spirituale incheie si incoroneaza Sfanta Liturghie. Iar intrucat prezenta Trupului si Sangelui Domnului, spre a se impartasi credinciosii, constituie Euharistia, iar Sfanta Liturghie culmineaza in ea, intreaga Sfanta Liturghie se poate numi si Euharistie. Iar prezenta amintita in scopul amintit se numeste Euharistie, sau "Multumire",

pentru ca insusi Hristos a prefacut la Cina cea de Taina painea si vinul in Trupul si Sangele Sau, multumind "Tatalui", pentru ca L-a trimis sa Se faca om si sa Se aduca jertfa prin Trupul si Sangele Sau pentru oameni si sa Se dea lor sub chipul acestora pentru mantuirea lor. E o multumire adusa Tatalui si ca Om in numele oamenilor. Cu atat mai mult prefacerea painii si vinului in Trupul si Sangele Domnului, pentru a Se da noua, e un motiv de "multumire" a noastra catre Tatal; ba si catre Hristos insusi. E supremul act de iubire al lui Dumnezeu catre noi, deci si supremul motiv de multumire al nostru catre El. De aceea, comunitatea canta lui Dumnezeu, in vreme ce prin Sfantul Duh chemat de preot se savarseste prefacerea: "Pre Tine Te laudam, pre Tine bine Te cuvantom, Tie iti multumim, Doamne, si ne rugam Tie, Dumnezeului nostru". Il laudam pe Dumnezeu pentru marea iubire ce ne-o arata si pentru marea minune prin care ne comunica iubirea Sa, prefacand painea si vinul in Trupul si Sangele Fiului Sau, spre a ni Se da noua.

- Care este legatura intre jertfa si Euharistie si care este efectul lor pentru mantuirea omului, a lumii intregi?

- Prin Euharistie Domnul Hristos ni Se ofera noua in starea de jertfa in care Se aduce Tatalui ca om, in numele nostru, pentru noi. Prin jertfa de pe Golgota a ridicat din nou umanitatea in relatia de daruire catre Dumnezeu-Tatal, dupa ce aceasta umanitate slabise legatura cu Tatal prin pacat. Dandu-se noua in timpul Liturghiei, ne alipeste pe toti Sie-si ca om in aceasta stare de totala predare Tatalui, ca jertfa adusa din iubire, ca om, ca sa atraga si iubirea Tatalui fata de noi, dupa ce si-a atras-o Hristos ca om in numele nostru. in fata omeneasca a lui Hristos care Se preda Tatalui ca jertfa, Tatal priveste cu iubire fata tuturor oamenilor. Dar acestia trebuie sa-si insuseasca starea de jertfa a lui Hristos catre Tatal, ca iubirea cu care ne priveste Tatal virtual pe toti in Fiul Sau, sa devina o iubire actuala fata de fiecare dintre noi, care ne insusim starea de jertfa a Fiului Sau ca om.

Dar Hristos predandu-Se Tatalui cu desavarsita iubire, ca om, prin jertfa Sa, si atragand iubirea Tatalui ca om asupra Sa, intra totodata ca om in plenitudinea vietii dumnezeiesti, invingand moartea prin inviere. Aceasta biruinta asupra mortii ne-o comunica si noua Hristos, comunicandu-ne starea Lui de jertfa, care-l aduce iubirea Tatalui ca om, datorita iubirii Lui totale ca om fata de Tatal. Deocamdata puterea invierii o avem de la Hristos, sau de la noua Lui relatie ca om cu Tatal, ca arvuna ce creste in sufletul nostru, pentru a se actualiza deplin la invierea de obste, care va avea loc prin refacerea intregului cosmos material cu care trupul omului este in legatura prin patrunderea deplina a puterii trupului inviat al lui Hristos in tot cosmosul.

Daca prin Cuvantul sau printr-un cuvnt al Cuvantului s-a creat lumea, inseamna ca in El au fost date potential inainte de creare ratiunile lumii intregi, ca un tot armonic, inclusiv ratiunea omului ca chip al

Cuvantului dumnezeiesc, subiect al ratiunilor lumii. Intrupandu- Se Cuvantul lui Dumnezeu, si-a facut trupul mijlocul cel mai intim prin care sta in legatura ca subiect uman cu tot cosmosul, putandu-l aduna spiritual in sine, dar putandu-1 si influenta. Inviind cu trupul, Hristos poate face sa sa reverse peste tot cosmosul starea de inviere a trupului Sau si deci pot primi si oamenii din cosmosul transfigurat de trupul lui Hristos, trupurile lor inviate. Dar Hristos intra in relatia de iubire cu noi si ne atrage in relatia de iubire cu Tatal nu numai aducandu-Se pe Sine Tatalui ca jertfa si dandu-ni-Se in aceasta stare si noua, ci lasandu-Se adus si de noi ca jertfa Tatalui, pentru ca sa ne aducem si pe noi impreuna cu El. Euharistia este jertfa lui Hristos adusa Tatalui pentru comunitate, si jertfa comunitatii intre ei, cu Hristos si cu Tatal. Si in aceasta se arata dragostea Fiului pentru noi si unirea ce o realizeaza El intre noi si Tatal, odata cu atragerea iubirii Tatalui catre Fiul Sau ca om si catre noi. Comunitatea e nu numai primitoarea jertfei lui Hristos, ci si aducatoarea Lui ca jertfa, la care se asociaza si ea. in amindoua felurile se umple de binefacere si puterea innobila-toare a jertfei Lui.

- Cum trebuie sa intelegem porunca lui Hristos rostita la Cina cea de Taina: "Faceti aceasta spre pomenirea Mea"?

- Prin porunca "Aceasta sa faceti spre pomenirea Mea" (Luca 22, 19), Hristos ne asigura ca El va fi tot atat de prezent cu noi si Se va darui sub chipul painii si vinului, ori de cate ori Apostolii si urmasii lor se vor ruga Lui sa faca aceasta cum a facut-o la Cina cea de Taina. Ba chiar le porunceste sa faca aceasta spre a-L pomeni pe El, spre a-si aduce aminte de ceea ce a facut El atunci. Le cere sa-l adreseze Lui rugaciunea de a face mereu pentru ei ceea ce a facut El la Cina cea de Taina, ca sa-L pomeneasca. Pomenirea Lui nu este fara prezenta Lui si prezenta Lui nu are loc fara pomenirea Lui. Euharistia nu este o simpla pomenire a lui Hristos fara prezenta Lui, nici nu se obtine prezenta Lui fara pomenirea a ceea ce s-a [petrecut la Cina cea de Taina](#). Intre Cina cea de Taina si jertfa liturgica sau Euharistia din orice timp, este o stransa legatura. A ceea o face posibila pe aceasta si aceasta ne pune in legatura cu aceea. Nu El are nevoie de pomenirea noastra, ci noi, ca sa ni Se daruiasca mereu.

- Care este [diferenta dogmatica si liturgica](#) intre Liturgia ortodoxa, cea catolica si cele protestante si neoprotestante?

- Diferenta intre Liturgia ortodoxa si cea catolica este ca in Liturgia ortodoxa Domnul se face prezent cu Trupul si Sangele Sau prin chemarea Sfantului Duh, pe cand in cea catolica prin cuvintele: "Luati, mancati..., Beti dintru acesta toti ..." in liturgia catolica nu se afirma decat o legatura prin amintire, nu prin Duhul Sfant, intre ceea ce s-a facut la Cina cea de Taina si ceea ce se face acum. Nu se afirma lucrarea prezenta a Duhului Sfant. Pe cand in Ortodoxie, credinta in lucrarea prezenta a Duhului Sfant, care prelungeste prezenta si lucrarea lui Hristos este foarte puternica. Este puternica credinta in Duhul

Sfant ca Persoana distincta, si in lucrarea Lui mereu prezenta in orice timp. Se tine seama de faptul ca Hristos Si-a inceput si-Si continua lucrarea in oameni, dupa inaltare prin Duhul Sfant. Nu exista tendinta de a confunda pe Duhul Sfant ca Persoana prin care se prelungesc actele mantuitoare ale lui Hristos cu Hristos insusi care S-a inaltat de la noi.

In al doilea rand, catolicismul, desi pastreaza credinta in impartasirea cu Trupul si Sangele Domnului, a tinut sa explice cu ajutorul distinctiei filosofice aristotelice intre substanta painii si accidentii ei misterul euharistic, afirmand ca substanta painii si vinului sunt transformate in Trupul si Sangele Domnului, dar accidentii raman (transsubstantiere). Ortodoxia mentine recunoasterea misterului inexplicabil al prefacerii painii si vinului in Trupul si Sangele Domnului, fara asemenea precizari.

In al treilea rand, catolicismul impartaseste pe credinciosi numai sub chipul azimei, lasand numai preotilor impartasirea si sub chipul vinului, ceea ce da impresia unui drept privilegiat al preotului. Dar, in timpul din urma catoliciei incep sa se apropie in toate aceste trei puncte din urma de gandirea si practica ortodoxa.

Invatatura luterana, in parte ca o reactie, in parte ca o prelungire a celei catolice, afirma ca painea si vinul raman in intregimea lor Trupul Domnului, facandu-se prezent in paine, sub paine, cu paine, dar numai pentru cei ce cred cu adevarat, ceilalti mancand numai painea. Calvin a vazut in paine si vin numai o putere a Trupului si Sangelui Domnului, nu Trupul si Sangele Domnului, iar neoprotestantii vad in mancarea painii si a vinului numai un prilej de amintire a [Cinei celei de Taina](#).

Daca luteranii, calvinii si neoprotestantii despart painea si vinul de Trupul si Sangele lui Hristos, catolicii despart numai accidentii de prezenta Lui. De aceea, la luterani, credinciosii se impartasesc de Trupul si Sangele Domnului odata cu mancarea painii, iar cei necredinciosi nu. La calvini chiar cei credinciosi se impartasesc numai de puterea lui Hristos, iar la neoprotestanti, nici de aceasta.

La catolici, accidentii painii si vinului nu fac parte din Trupul lui Hristos, dar primirea lor ofera prilejul impartasirii de Trupul lui Hristos de dincolo de ele.

La ortodocsi cei nevrednici se impartasesc de Trupul lui Hristos, chiar primind ceea ce numesc catolicii accidentii painii si vinului (I Cor. 11, 27). Biserica Ortodoxa nu desparte nimic din paine si vin de Trupul lui Hristos. Invatatura ortodoxa este rezumata de [Sfantul Ioan Damaschin](#) astfel: "Painea si vinul se prefac in Trupul si Sangele Domnului. Iar de intrebi de modul cum se face aceasta, multumeste-te sa auzi

ca prin Duhul Sfânt, așa precum tot prin Duhul Sfânt și-a format Domnul Sine și în Sine trup din [Sfânta Nascătoare de Dumnezeu](#). Mai mult nu știm. Știm numai că Cuvântul lui Dumnezeu este adevărat și efectiv și atotputernic; căt despre mod, el este nepatruns. Mai putem spune că, precum în natura fizică pâinea se transformă prin mâncare, iar vinul și apa, prin băutura, în trupul și sangele celui ce mănâncă și bea și nu-i devin un al doilea trup pe lângă cel ce-l avea înainte, tot astfel, pâinea punerii înainte și vinul și apa se prefac, prin chemarea și coborârea Duhului Sfânt, în chip mai presus de fire, în Trupul și Sângele lui Hristos și nu mai sunt două trupuri, ci unul și același" (P. G. 94, 1144 urm.).

Nu trebuie să se uite Cuvântul ipostatic, care a dat ființa prin puterea lui, la început trupului omenesc cu temelie în rațiunea divină, iar la nașterea din Fecioară, trupului ipostasului Său. El a pus trupul omenesc în general și trupul Său, în legătura cu pâinea, ca reprezentanță a hranei cosmice și deci și rațiunea celui dintâi cu rațiunea celei din urmă. Hristos duce prin voință să această legătură a trupului Său cu pâinea la un grad suprem de intimitate. Trupul de lumină al Domnului, deci nevăzut de ochii noștri de acum, de aceea, dar păstrând toată legătura Lui cu pâinea, uneste fundamentul ontologic al pâinii căt se poate de strâns cu trupul Său, sau rațiunile lor complementare, dar lasă totuși chipul văzut al pâinii la funcția de mediu prin care ni se comunică, că nu cumva nevăzând trupul Lui luminos cu ochii noștri de acum, Domnul să trebuiască să ne convingă că mâncăm trupul Lui, arătându-ni-L în starea Lui materială văzută.

Astfel, noi primind pâinea, primim Trupul lui Hristos cu mădulele Lui. E ceea ce spune [Sfântul Simeon Noul Teolog](#): "Noi ne facem mădulele lui Hristos, și Hristos Se face mădulele noastre. Hristos se face mână mea, Hristos, piciorul ticalosului de mine. Mână lui Hristos, piciorul lui Hristos, eu sunt păcătosul! Măsc mână mea și mână mea este Hristos întreg. Măsc piciorul meu și iată că strălucește ca El". Cum a fost schimbat la față trupul lui Hristos în întregime pe Tabor de către Dumnezeuirea Lui, așa este prefăcută în lumină pâinea întreagă de către Trupul lui Hristos, făcut întreg lumină de Dumnezeuirea Lui sau de Duhul Lui cel Sfânt, fără ca noi să-L vedem cu ochii de acum. Sfânta împărtășanie ne ridică fără să vedem noi acum, și fără să simțim, dar crezând în aceasta, în planul existenței înduhovnicite. Trupul Lui își extinde prezența Lui înduhovnicită în pâinea și vinul euharistic, devenite lumini prelungite ale luminii Lui, mediu în care se arată trupul Său deluminat, fără ca noi să vedem aceasta acum. Aceasta este o anticipare a prezenței luminoase a Trupului lui Hristos în tot cosmosul, în viața viitoare, când nici o opacitate nu va mai acoperi prezența Lui luminoasă, când nu va mai fi nici un întuneric, nimic din ceea ce e propriu seriei. Atunci ne vom împărtăși mai vizibil de Hristos prin toate. De aceea ne rugăm după Sfânta împărtășanie: "Da-ne nouă să ne împărtășim mai cu adevărat (mai adevărit), în ziua cea neinserată a împărtășiei Tale". Dacă ne vom vedea noi înșine mai clar prezenți unul în altul, cu atât mai mult ne vom vedea prezenți toți în Hristos și pe Hristos prezent în noi, ca centru izvorător de lumină. Tărânel roman vede în bobul de grâu din care se face piinea care ne hrănește, că are în sine pe Hristos. Faptul acesta își primește împlinirea deplină în Euharistie. Într-un fel, trupul e pâinea și pâinea e trup, chiar prin creație. Mai ales e trupul Cuvântului care a creat trupul omenesc legat de pâine.

Dar nu trebuie uitat ca Hristos ni se da prin chipul painii si vinului in starea Lui de jertfa si de inviere, ca sa ne ridice si pe noi in aceasta stare de noblete umana si de vesnicie luminoasa. In viata viitoare, in toata creatia se va vedea Hristos in stare de jertfa daruita Tatalui si in cea de inviere, sau toata creatia se va vedea ridicata in El la aceasta stare. Caci jertfa inseamna daruirea creatiei Tatalui, ceea ce ii procura invierea intru lumina vesnica. Caci jertfa ca daruire totala Tatalui este deschidere pentru viata fara sfarsit si fara lipsuri care izvoraste din Tatal.

- De ce se savarseste jertfa liturgica zilnic in biserici si manastiri? Numai pentru a ne reaminti de jertfa lui Hristos de pe cruce?

- Jertfa liturgica se savarseste zilnic in biserici, aratand permanenta si vesnicia starii de jertfa a Fiului facut om, menita sa devina proprie in veci si creatiei. Deci, nu se savarseste numai pentru a ne aminti de jertfa lui Hristos, ci si pentru a ne-o insusi cat mai des pentru a ne pregati pentru insusirea ei vesnica, pentru a trai in bucuria si iubirea liturgica si a ne hrani zilnic din ea.

- In ce masura Sfanta Liturghie contribuie direct la mantuirea noastra, a credinciosilor vii si a celor raposati, in Ortodoxie?

- Fara impartasirea de Hristos Cel jertfit, nu ne unim deplin cu El si Tatal nu are prilejul sa ne vada ca fii daruiti Lui in unire cu Fiul Sau. Nici iubirea noastra fata de Fiul nu s-ar manifesta in intregime, nici iubirea filiala fata de Tatal prin daruirea noastra Tatalui, impreuna cu Fiul, si nici iubirea Tatalui fata de Fiul Sau nu ne-ar invalui si pe noi impreuna cu El. Iar mantuirea deplina este fericirea nemarginita a acestei iubiri reciproce intre noi si Fiul si intre noi si Tatal. Iubirea Tatalui care se revarsa spre noi, uniti cu Fiul in stare de jertfa, se revarsa si peste cei raposati ai nostri, pe care ii tinem lipiti de noi prin pomenirea lor din dragoste. Hristos insusi a spus ucenicilor: "Porunca noua va dau voua: sa va iubiti unul pe altul. Precum v-am iubit Eu pe voi, asa si voi sa va iubiti unul pe altul. Intru aceasta vor cunoaste toti ca sunteti ucenicii Mei, daca veti avea dragoste unii fata de altii" (Ioan 13, 34-35; 15, 17).

Daca Hristos ne-a iubit pana la a-si da viata pentru noi, trebuie sa luam si noi pilda de la El, caci pentru aceea s-a facut jertfa pentru noi, si ni se da in stare de jertfa, adica cu puterea de iubire si de jertfa pentru altii, cuprinsa in ea. De aceea daca nu ne gandim si la cei raposati ai nostri cand auzim la Sfanta Liturghie de jertfa lui Hristos, cand auzim chemarea Lui la impartasirea de El, cand ne impartasim de El in starea de jertfa, inseamna ca ramanem nesimtitori la pilda Lui si nu vrem sa rodeasca in noi deplin puterea Lui de jertfa din iubire. Dragostea lui Hristos fata de noi e o dragoste indreptata spre altii. Deci trebuie sa o traim si noi ca dragoste fata de altii. Dar aceasta inseamna si vointa ca sa aiba si ei parte de

fericirea dragostei lui Hristos si a Tatalui, adica parte de mantuire. Acestei vointe trebuie sa-i urmeze deci si cererea noastra catre Hristos de a le face si altora, si in primul rand celor raposati ai nostri, parte de dragostea Lui, sau de rodul jertfei Lui, chiar daca ei neavind trup ca noi, nu se mai pot ampartasi impreuna cu noi de Trupul si Sangele lui Hristos, sub chipul painii si vinului.

- Pentru ce scoatem miride pentru vii si morti si in ce mod tainic se iarta pacatele celor pomeniti la Sfanta liturghie?

- Cerem preotului sa scoata miride sau particile din prescura, pentru noi si pentru altii, vii si adormiti, la Proscomidie, langa partea care reprezinta pe Hristos cel rastignit, si se va preface in trupul Lui (langa Agnet - Miel), pentru ca dragostea lui Hristos cel jertfit Tatalui pentru oameni sa se reverse asupra noastra si a lor, sau ca jertfa Lui sa atraga dragostea Tatalui asupra noastra si asupra lor. Aceasta dragoste are in ea si iertarea pacatelor noastre si ale acelora. Si e bine ca sa se scoata particile pentru noi si altii de multe ori, pentru ca Dumnezeu sa vada cainta noastra staruitoare si dragostea noastra neobosita pentru ei.

Scotand aceste particile, preotul le rosteste numele, sau cere lui Hristos si Tatalui sa ia aminte la toti cei al caror nume se pomeneste de catre el, insusindu-si pomenirea lor de la cei care i-au dat pomelnicele. Pomenirea lor de catre preot indreptata spre Hristos, il face si pe Hristos sa-i pomeneasca in fata Tatalui. indreptandu-si astfel Hristos atentia fata de toti cei al caror nume ii este adus in atentie, El ii aduna pe toti in atentia Sa. Voind - cei de la care porneste pomenirea lor - sa-i aiba uniti cu Sine in Hristos, se implineste de catre Hristos vointa lor, dar si a Lui, "ca toti sa fie una" in El (Ioan 17, 11).

Lui Hristos nu-i place sa ma prezint singur in fata Lui, sau cerand mantuirea numai pentru mine, cum nu se prezinta El cu jertfa Lui numai pentru fericirea Sa ca om. Sfantul Varsanufie spune ca daca te prezinti singur lui Dumnezeu, te intreaba: "De ce n-ai adus si pe altii cu tine?".

- Credinciosii nostri dau slujbe la Sfanta Liturghie (pomelnice), impreuna cu prescuri si vin, ca sa fie pomeniti. Care sunt efectele harice pentru cei vii si morti, pomeniti la Sfanta Liturghie?

- La Proscomidie se pot pomeni toti cei care au murit nedespartiti de Biserica si de Dumnezeu, oricate pacate ar fi facut. Dar cei ce au murit in dispret cunoscut fata de Dumnezeu si de Biserica, nu pot fi pomeniti. Sunt poate multi care au murit in acest dispret si fara sa fie cunoscuti ca atare. Deci nu avem nici o vina daca ii pomenim si pe unii ca acestia. Va face Dumnezeu ce va sti. Unii credinciosi insotesc

pomelnicele cu numele celor ce voiesc sa fie pomeniti de preot si de Hristos, cu cate o prescura si cu cate o lumanare aprinsa. Ei isi aduc darul lor de paine lui Hristos, reprezentand viata lor, sau jertfa lor, pentru ca Hristos sa li-1 intoarca prefacut in darul trupului Lui, adus ca jertfa pentru ei. Relatia omului cu Dumnezeu e un continuu schimb de daruri. Dumnezeu-Cuvantul ne-a dat viata si puterea de a ne procura painea din pamantul ce ni 1-a dat. Noi aducem puterea data noua, actualizata in painea ce am pregatit-o. Dumnezeu Cuvantul cel intrupat ne-o intoarce prefacuta in Trupul Lui, in care este El insusi ca painea vietii vesnice care S-a pogorat din cer (Ioan 6, 53-58).

Iar lumanarea aprinsa o aduce credinciosul ca sa o tina preotul aprinsa in altar, langa Hristos, care este in stare de jertfa sau Care se va jertfi, ca o constiinta treaza, luminata sau de invatatura lui Hristos, sau de Hristos insusi, ca lumina lumii, ca izvorul luminii si al tuturor sensurilor lumii.

- Daca cineva este ortodox, dar nu merge la biserica, sau duce viata in pacate, il ajuta la pocainta Sfanta liturghie? Cum anume?

- Daca este ortodox, dar nu merge la biserica, este un suflet amortit, chiar daca a primit [viata cea noua din Hristos](#) la Botez. Si mai grav este cand nu merge la biserica din dispret fata de Hristos. Daca nu iese din aceasta amortire prin pocainta, cat traieste pe pamant, nu se va mantui. Dar greu va iesi din ea, sau greu se va pocai, daca s-a obisnuit cu dispretul fata de Hristos.

- Daca cineva a raposat nespovedit si cu pacate grele sau mai usoare, prin Sfanta Liturghie poate fi izbavit de osanda iadului?

- Daca a raposat nespovedit din dispret fata de Hristos, nu se va putea mantui nici prin pomenirea lui de catre altii la Sfanta Liturghie. Dar daca a raposat nespovedit si neimpartasit datorita vreunei imprejurari care nu i-a putut da posibilitatea sa se spovedeasca si impartaseasca, sau din nestiinta despre importanta acestora, care poate fi din vina celor care i-au fost aproape, cei ramasi e bine sa apeleze la mila lui Dumnezeu pentru el. Dar cine poate sti sigur ca poate si la baza nespovedirii si neimpartasirii unora din dispret, nu s-a aflat si vreo vina a celor din jurul lor, sau chiar a celor ce vor sa ceara lui Dumnezeu dupa aceea mantuirea lor. Noi trebuie sa batem la poarta lui Dumnezeu cu rugaciunea noastra pentru toti, chiar daca ea poate nu se va deschide pentru vreunul, in fata acestor rugaciuni, din pricina vreunui dispret hotarat care se datoreste numai aceluia.

- Savarsirea Sfintei Liturghii este valida, deplina, indiferent de viata si sfintenia preotului savarsitor?

- Liturghia se savarseste cu adevarat chiar cand e savarsita de un preot care are si el pacate. Numai caterisirea lui face Liturghia savarsita de el nevalida. Caci Liturghia nu se infaptuieste numai prin puterea rugaciunilor lui, ci si prin puterea rugaciunilor poporului dreptcredincios. Golul duhovnicesc al rugaciunilor lui e umplut de caldura rugaciunilor poporului. Si nu numai de a celor de fata, ci a Bisericii de pretutindeni si a ingerilor si sfintilor nevazuti, intre care se afla Hristos cu lucrarea Lui. Hristos lucreaza prin rostirea rugaciunilor catre El si a cuvintelor Lui, indiferent de calitatea celui ce le rosteste. Caci lucreaza prin ele macar asupra altora. Caci Liturghia e lucrarea lui Hristos nu pentru preot, ci pentru cei pentru care se rostesc de catre el rugaciunile si cuvintele lui. Caci ele sunt insusite si rostite si de cei ce le aud, cu caldura care lipseste poate preotului. Un cuvânt frumos poate avea efect asupra celor ce-l aud, chiar daca e rostit de un om fara sa puna caldura sufletului sau in rostirea lui. Cuvantul are in insasi rasunarea lui obiectiva, puterea ce i s-a dat de cel ce l-a gandit prima data cu credinta, sau de cei ce i l-au rostit de atatea ori cu pretuirea intelesului lui.

- Efectele harice ale Sfintei Liturghii sunt aceleasi, indiferent de cel ce o savarseste?

- Desigur, in orice Liturghie se realizeaza aceeasi prefacere a painii si vinului in Trupul si Sangele Domnului, si credinciosii se impartasesc de ele, indiferent de calitatea preotului. Hristos nu-Si face dependenta prezenta Sa ca jertfa pe altar de calitatea rugaciunilor preotului, ci a intregii comunitati prezente care urmareste si umple de caldura ei cuvintele rostite de preot. Prezenta lui Hristos la Sf. Liturghie depinde si de rugaciunile Bisericii de pretutindeni. Caci credinciosii dintr-un locas bisericesc nu sunt despartiti de credinciosii din alte locasuri bisericesci si de credinciosii din parohie care, din binecuvantate pricini n-au putut veni la biserica si care toti sunt uniti cu ingerii si cu sfintii. Prin preot se duce mai departe in timp Liturghia, continua sa se afle mai departe Hristos in stare de jertfa intre credinciosi, sa-i cheme mai departe la cunoasterea Sa. Este mare lucru sa stiu ca Hristos este aici, aproape de mine, in biserica din parohia mea.

- Stiind ca jertfa liturgica este cea mai mare Taina si slujba harica in Biserica lui Hristos, care ar fi principalele virtuti care il pot face pe preot vrednic de cele sfinte?

- Preotul trebuie sa se retina de la pacatele grele in tot timpul, pentru ca el savarseste duminica de duminica si in multe sarbatori Sfanta Liturghie. Adica de la manie, ura, nedreptatire a semenilor si mandrie. Iar cu doua zile inaintea [savarsirii Sfintei Liturghii](#) si dupa aceea, sa-si pastreze trupul curat de

actul conjugal. Sa citeasca in seara zilei anterioare sau daca a fost impiedicat de cine stie ce imprejurari, in dimineata zilei cand savarseste Sfanta Liturghie, rugaciunile prevazute in Liturghier. Preotul trebuie sa se straduiasca sa castige o tot mai mare blandete, smerenie, iubire si mila fata de toti, impacare a oamenilor, nejudicare si nebarfire a unora catre altii, fie chiar si in cugetul sau. Sa evite manifestarile de lacomie. Sa fie el si sotia lui si copiii lui prietenosi cu oamenii. Sa fie el si sotia lui seriosi in orice discutii. Sotia sa nu fie stapanita de mandrie si lux. Toata familia preotului sa fie model de moralitate. Caci, in aceasta se vede staruinta lui in viata placuta lui Hristos.

SURSA: www.crestinortodox.ro (<http://www.crestinortodox.ro/credinta/parintele-dumitru-staniloae-despre-sfanta-liturghie-69819.html>)